

La silenta jardeko

Baldaŭ post la finiĝo de la 2a Mondmilito komenciĝis la reviviĝo de la esperantista Movado. En la t. n. “socialista bloko” la situacio de la E-movado estis malsama inter iuj landoj kaj aliaj. En Rusio, kie tre estis disvastigita la Internacia Lingvo post la revolucio de 1917, estis, dum la regado de Stalin, ne oficiale malpermesata sed fakte persekutata kadre de la reprezalioj kontraŭ trotckistoj kaj aliaj internaciistoj. Post la milito la situacio restis simile ĝis la morto de Stalin. Poste, Esperanto estis nek persekutata nek favorata, do, en situacio simila al ties de la kapitalistaj landoj.

En aliaj socialistaj landoj, kiel Romanio kaj Albanio, Esperanto estis persekutata ĝis la falo de la reĝimo en la 90aj jaroj. Male, en Hungario, Bulgario kaj Polujo, Esperanto ĝuis ne nur la permeson sed eĉ la ofialan apogon de la socialistaj reĝimoj. En tiuj landoj la politikaj ŝanĝoj de la fino de la jarcento pli damaĝis ol favoris Esperanton.

En la kapitalista mondo la disvastigado de Esperanto ĝuis neniun oficialan apogon, sed ankaŭ ne estis oficiala persekutado, kun iuj esceptoj, kiujn ni pritraktos poste. Tamen Esperanto neniel rehavis la situacion ekzistantan antaŭ la monda milito. Revenante al la jaro 1945, oni devas rimarkigi ke la renaskiĝo de Esperanto en Okcidento havis esceptojn kiuj tre koncernas nin. Temas pri la kazoj de Portugalio kaj Hispanio, kies faŝistoidaj reĝimoj plurestis post la mondmilito, kaj en ili plurestis la malfacilaĵoj por la esperantista movado. En la kazo konkreta de nia lando, en kio rilatas al Esperanto, oni povas difini “silenta jardeko” la periodon post la jaro 1945. Verdire, ne estis tuta jardeko post tiu jaro; la esperantista silento estis nur relativa post 1948, sed ni ne forgesu ke ĝi estis jam ekde la jaro 1939, do, jes ja, estis jardeko de esperantista silento en Hispanio.

Silento, sed ne komplete ne-aktivado. Kvankam multaj hispanaj esperantistoj mortis dum la civilmilito, multaj aliaj troviĝis en malliberejoj kaj multaj aliaj devis ekziliĝi fuĝante el la reprezalioj de la venkintoj, tiuj, kiuj restis en la lando klopodis rekonstrui la movadon eĉ en la tre malfavoraj kondiĉoj tiam ekzistantaj. Komence ne povis ekzisti organizitaj E-grupoj kaj rondoj, sed la hispanaj E-aktivuloj praktikadis Esperanton pere de korespondado kun fremdaj gesamideanoj. Estis

ankaŭ ebleco ricevi E-revuojn eldonitajn eksterlande. Tiuj, loĝantaj en sama urbo kunvenadis en la loĝejo de iu el ili.

Ankaŭ ne estis ebleco organizi E-kursojn. Tio iom post iom, nur tre malrapide pliboniĝis. Tiurilate la afero estis malsame en iuj kaj aliaj lokoj, kaj multaj kursoj organizitaj tiam estis sekretaj, ne laŭleĝaj. Ŝajnas ke la unuaj E-kursoj realigitaj en Hispanio post la civilmilito okazis en la jaro 1946 en la karceroj de Alikanto kaj Barcelono.

Fine de la jaro 1947 okazis la oficialigo de **Hispana Esperanto Federacio (HEF)**, kun sidejo en Valencio. Sed la oficiala tolero estis nur relativa, fakte persistis multaj malfacilaĵoj. En la jaro 1948 estis iu E-kurso en Zaragozo, kurso oficiale permesita sed subkondiĉe ke ĝi estu ne anoncita, senpropagande; partoprenis en ĝi malmultaj lernantoj. Pli sukcesa estis alia organizita la saman jaron en Reus. En Valencio okazis tiam la unua prelego pri Esperanto post la civilmilito. Notendas ke la tolero, eĉ relativa, ne estis sama en ĉiuj lokoj en la lando; la afero dependis de la provincaj guberniestroj. Eĉ kiam Esperanto ne estis oficiale malpermesata, tamen en iuj okazoj la aŭtoritatoj faris ĉion eblan por malhelpi la normalan disvolviĝon kaj progreson de la Esperanto-Movado. La **Analoj de la Esperanta Movado en Hispanujo** rakontas tiun kazon de kurso organizita en Zaragozo: kelkaj lernantoj de tiu kurso estis dumnokte, je la dua aŭ tria horo, vizitataj de polico por demandi al ili kial ili lernas Esperanton; tiuj lernantoj restis timigitaj kaj ne plu revenis al la E-klasoj.

Temante ankaŭ pri tiuj jaroj, ĝis 1954, oni povas enkalkuli ilin en la periodo de Esperanta silento: la kursoj estis maloftaj, senpropagandaj. La revuo de HEF estis redaktata plejparte en la hispana lingvo, eĉ la titolo mem de la revuo “Boletin”, kiun ĝi ankoraŭ nuntempe konservas, estas hispanlingva, ne Esperanta, vorto.

La unua numero de **Boletin** estis ok-paĝa bulteno eldonita en januaro de 1949 kun modesta prezentiĝo. Dum kelkaj jaroj tiu bulteno daŭre estis dulingva, kelkaj artikoloj en la hispana kaj aliaj en Esperanto, kaj daŭre ankoraŭ estis ok-paĝa revuo (poste 12-paĝa), sed ĝis la jaro 1957 ĝia eldonado estis pli ofta kaj regula ol nuntempe, 11 numerojn ĉiujare.